

Cijfermate onderbouwing onschuld Ernest Louwes

Als er geen bekentenis is bij een moordzaak speelt waarschijnlijkheids- of kansberekening impliciet of expliciet een cruciale rol bij het oordeel over schuld. Door deze kansberekeningen rondom de veroordeling van Ernest Louwes zichtbaar te maken is het aanwijsbaar dat –en ik blijf in stijl van dit stuk- de kans heel groot is dat Ernest Louwes onschuldig is, maar ook dat de kans heel groot is dat het Openbaar Ministerie alleen maar in hem als dader was en is geïnteresseerd.

In zijn simpelheid kan de werking van kansberekening uiteengezet worden met het gooien van een munt en het vaststellen of kop of munt valt. Zo kan je berekenen dat als je 3 keer gooit de kans op 3 keer kop $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ en dat is 1 op de 8 keer. De kans op 20 keer kop bij 20 keer gooien is dan 1 op 1.048.576 keer.

Bij de dingen die in het dagelijkse leven gebeuren zijn kansen soms in echte getallen uit te drukken. Vaker echter is het meer in globale termen, zoals "de kans is heel groot". Aan de ene kant dus "in 18% van de gevallen is er vertraging met de trein". En aan de andere kant "met zo een donkere lucht is de kans heel groot dat het gaat regenen".

Bij beslissingen van rechters bij moordzaken speelt soms de kansberekening expliciet een rol. Vaak speelt het impliciet een rol. Neem de veroordeling van Ernest Louwes in 2000 in Arnhem. De geurproef waarbij een mes werd gekoppeld aan Ernest Louwes heeft bij de veroordeling een sleutelrol gespeeld. De getuige deskundige meldde dat er een kans van 1 a 2% was de hond een fout gemaakt kon hebben toen hij twee keer uit zeven geurbuisjes Louwes koos. De rechters besloten dus dat, in relatie tot het andere bewijsmateriaal deze 2% te klein was om Louwes niet te veroordelen. (Later is niet alleen gebleken dat het mes absoluut niet het moordwapen kon zijn, maar dat bij geurproeven in Oost-Nederland de hondenbegeleiders wisten welk busje van de verdachte was. Dat is tegen de voorschriften, omdat daardoor de hond ongewild gestuurd kon worden).

Bij DNA-onderzoek speelt kansberekening ook een grote rol. Er zijn meerdere mensen in de wereld die exact hetzelfde DNA patroon kunnen opleveren bij forensisch onderzoek. (En niet alleen bij eeneiige tweelingen). Maar ook die kans wordt zo klein geacht dat het als een 100% identificatie wordt gezien. De discussie bij de Deventer Moordzaak is niet of het DNA van Louwes is of niet, maar of het al dan niet tegelijk met het delict erop gekomen is. In het NFI rapport dat de basis is geweest van de veroordeling van Louwes in Den Bosch in 2004 wordt gesteld dat er twee mogelijkheden zijn waarop het DNA van Louwes op de blouse van de weduwe is terecht gekomen. In de eerste plaats tijdens het delict. En in de tweede plaats tijdens het bezoek aan de weduwe in de ochtend. En dan stelt de getuige deskundige van het NFI "*Ik heb geconcludeerd dat mogelijkheid 1 meer ondersteund wordt dan mogelijkheid 2*". Anders vertaald: "*Ik acht de kans groter dat mogelijkheid 1 waar is dan mogelijkheid 2*".

Hier staat dus geen cijfer bij. Ook uit de rest van de tekst blijkt dat de deskundige niet stelt "ik acht het vrijwel uitgesloten dat mogelijkheid 2 waar is". Vrij geïnterpreteerd geeft de deskundige aan dat hij de kans ergens vindt liggen dat 1 waar is –het is delictgerelateerd- tussen de 60% en 90%.

In het vonnis vertalen de rechters in Den Bosch dit naar "overtuigend". Dus daarmee maken ze het als het ware (vrijwel) 100%.

De inhoud van het lopende herzieningsverzoek gaat met name over dit onderwerp. Mr. Knoops stelt dat vanuit nieuwe bevindingen na begin 2004 op te maken is dat de kans dat het DNA niet-delictgerelateerd is veel groter is dan destijds aan de rechters is voorgelegd. Op dit onderwerp zal ik binnenkort dieper ingaan.

Ten aanzien van deze moordzaak is er echter een ander onderdeel waar kansberekening goed toegepast kan worden en waaruit af te leiden is dat de kans heel groot is dat Ernest Louwes onschuldig is en dat betreft de twee anonieme briefjes uit deze moordzaak. Tegelijkertijd met de vondst van het vermoorde slachtoffer werd in de voortuin een briefje gevonden waarin een inbreker zijn excuus aanbood, mede namens een mededader voor het stelen van spullen. Hoewel het OM op 19-10-1999 dit briefje in Opsporing Verzocht toonde en daar informatie over vroeg acht het OM inmiddels dit briefje niet van belang. In een brief daarover wordt gesteld dat er niet aangetoond is dat dit briefje met de moord te maken heeft. (Zo was er niets gestolen bij de weduwe en stond haar naam er niet op).

De kans is echter heel groot dat dit briefje een poging is van de dader een dwaalspoor aan te leggen. Na de moord in paniek weggegaan en later teruggekeerd met dat briefje en het vervolgens in de voortuin gegooid om de politie weg te leiden van een bekende als de dader. Je zou een poging kunnen doen deze kans te kwantificeren. Stel dat je nu alle 4 miljoen voortuinen in Nederland zou doorzoeken. In hoeveel ervan zou je een briefje vinden waar een misdadiger zijn excuus aan slachtoffers maakt? Ik maak een ruime schatting: 10. Dat houdt dus in dat in elke 400.000^e tuin je een dergelijk briefje vindt. Kortom: de kans is heel erg groot dat het briefje dat in de tuin van de vermoorde weduwe gevonden was een relatie heeft met de moord. Stel dat het briefje niks met de moord te maken heeft. Dan is de kans om het in de tuin van weduwe Wittenberg aan te treffen 1 op 400000.

Hoewel dit briefje niet overeenkomt met het beeld dat het OM en de rechters geven dat Ernest Louwes de moord koelbloedig heeft gepleegd betekent dit niet dat hij de moordenaar niet kan zijn. (Hoewel er dan toch wel iemand rondom Louwes gevonden moet kunnen worden die dit briefje geschreven heeft).

Maar het tweede briefje komt hier –eveneens getalsmatig- te hulp. Dit tweede briefje is op 21 oktober 1999 bij het onderzoeksteam bezorgd. Ook dat was een briefje die het onderzoeksteam –in dit geval heel direct- wees op andere alternatieven als moordenaar van de weduwe: “gigolo’s” die de weduwe regelmatig zou hebben ontvangen. Toen dit briefje door de politie werd ontvangen was Ernest Louwes nog niet in beeld als verdachte. De politie was op dat moment met name bezig met het onderzoek naar Michael de Jong.

Nu is er al veel geschreven over wat schrijfkundigen hebben gezegd over wie al dan niet de schrijfster is van de twee briefjes. Daar wordt dus verschillend over gedacht. Maar een ander punt waar ook kansberekening op losgelaten kan worden staat buiten discussie. In de tekst van beide briefjes staat namelijk een identieke ongewone combinatie van woorden. “Maar toch wil ik u....”. In beide gevallen ook nog aan het begin van een zin.

Op de volgende manier is een indruk te geven van de kans dat zo een zinnetje in een willekeurig Nederlands briefje voorkomt (met dank aan Google). Op internet zijn ruim 1.3 miljoen teksten te vinden met daarin “met vriendelijke groet(en)”. Als we die teksten uitsluiten die met de Deventer Moordzaak te maken hebben dan staan in 14 van deze ruim 1.3 miljoen teksten het zinnetje “Maar toch wil ik u....” al dan niet aan het begin van een zin. De kans is dus 1 op de ongeveer 100.000 dat in een briefje met daarin “met vriendelijke groeten” ook het zinnetje “Maar toch wil ik u....” staat.

Op deze manier geredeneerd kan gesteld worden dat de kans groot is dat het eerste en het tweede anonieme briefje dezelfde geestelijke vader kent. (Geschreven en/of gedictieerd). Stel dat dit tweede briefje niet dezelfde geestelijke vader heeft als het eerste. Dan is de kans dat die twee zinsneden er beide in staan klein.

Passen we de resultaten van deze twee berekeningen logisch toe dan kan het volgende gesteld worden:

- 1. De kans is heel erg groot dat het anonieme briefje dat in de tuin gevonden is met de moord te maken heeft. (Dus de bedoeling had de**

politie te laten denken dat wellicht inbrekers verantwoordelijk waren voor de moord). Degene die het briefje geschreven heeft had dus daderkennis.

- 2. De kans is groot dat het tweede anonieme briefje dat op 21-10-1999 door de politie werd ontvangen dezelfde bron/auteur heeft als het eerste briefje. Ook dit briefje was erop gericht de politie attent te maken op alternatieve daders.**

De kans is dus heel erg groot dat hetgeen zowel 1 als 2 staat gesteld waar is. En dat betekent met zeer grote waarschijnlijkheid:

- Anoniem briefje in tuin is geschreven door iemand met daderkennis.
- Briefje een maand later bij politie heeft hoogst waarschijnlijk dezelfde bron/auteur als het anonieme briefje in tuin.

Pas na 25 oktober 1999 richtte het onderzoeksteam alle pijlen van het onderzoek op Ernest Louwes. Daarvoor betrof het anderen. De kans is dus heel klein dat die brief van 21 oktober 1999 als bron Ernest Louwes heeft. Waarom zou hij op dat moment dit briefje schrijven en risico's nemen?

Het Openbaar Ministerie heeft in 2001 in een brief aangegeven het briefje irrelevant te vinden voor de moordzaak.

De bevinding in de bijlage van het oriënterend vooronderzoek (rapport NFI) over de grote kans dat beide briefjes dezelfde bron/auteur hebben wordt in de tekst van het rapport verder genegeerd en heeft ook niet tot aanvullend onderzoek geleid.

En op basis hiervan kan gesteld worden dat:

- **de kans heel groot is dat Ernest Louwes niet de moordenaar is van weduwe Wittenberg.**
- **de kans heel groot is dat het Openbaar Ministerie geen serieus onderzoek wil doen naar een ander scenario dan dat Ernest Louwes de moordenaar is van weduwe Wittenberg.**

Maar tot nu toe is door het Openbaar Ministerie en de rechters (zowel Arnhem als Den Bosch) de kansberekening alleen tegen Louwes gebruikt. Terwijl het NFI heel duidelijk ruimte liet voor de mogelijkheid dat de DNA contactsporen er tijdens het bezoek van Louwes 's morgens op gekomen zijn doet de rechter in Den Bosch dat in haar uitspraak niet.